

גיליון מס' 314 פרשת וארא
תשע"ט שנה שישית

גיליון זה יו"ל לזכות שמחת האירוסין
להבה"ח שמואל אבא נ"ו
ממצינינו ישיבת מיר ע"ה"ק ולייקוואד
ה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו להקים בית נאמן בישראל
נודב ע"י אביו ידידנו
ה"ר דוד כץ וב"ב שליט"א ארצות הברית

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

❧ בדידי הוי עובדא ❧

א"ה בקרוב יובא
במדור זה אשר כשמו
כן הוא עובדות
שהצטברו במערכת
במשך השנים כפי
שמענו ממקור ראשון
מאנשים רבים שהיו
אצל רבינו ושמעו ממנו
עצה ותושיה בענינים
שונים.

נשמח לקבל עוד דברים
מעין אלו מציבור
הקוראים והלומדים
שהיו אצל רבינו
שליט"א במשך השנים
בהזדמנויות שונות.

❧ פשט על הפרשה ❧

"ויעשו כן החרטמים בלטיהם להוציא את הכנים ולא יכלו" (ה, יד)

י"ל הטעם שא"א לעשות כשפים אא"כ המכשף עומד על עפר הארץ כמ"ש בסנהדרין מ"ד ב' (וכ"ה בירו' שם פ"ו ה"ו) וכיון שכל עפר הארץ ברום אמה נהפך לכנים (כמ"ש באר"מ ע' ש"ס) שוב לא עמדו על הארץ ולא הצליח כשפיהם.

ויעשו כן החרטומים בלטיהם להוציא את הכנים ולא יכלו. פירש"י שאין השד שולט על ברי' פחותה מכשעורה, וכ"ה בסנהדרין ס"ז ב'. ונשאלתי הרי אמרו בילקוט י"ד מיני כנים הביא עליהם הקטנה שבהן כביצה של תרנגולת והגדולה שבהן כביצה של אוז וא"כ למה החרטומים לא היו יכולים להביאם. וי"ל דכנים אלו מעשה נסים היו כי אין בעולם כאלו וזה ודאי שאין יכולין להביאן, אבל היו יכולים להביא כנים פשוטים וע"ז אמר שאין השד שולט על פחות מכשעורה.

כתב הגר"א בפ"ה דאבות דבכל המכות כתיב שלא הי' בבני ישראל מלבד בכנים ע"ש. וי"ל הטעם דבכל המכות שיכול לבא ג"כ ע"י כשפים או שד עיקר הראי' הי' ממה שלא נתפשט גם בארץ גושן שזה אין ביד השד למנוע כמ"ש והפליתי וגו' למען תדע וגו' אבל כנים שזה אין ביד השד כלל כדפרש"י א"כ עיקר המופת הי' המכה עצמה ולא מה שלא הי' בגושן לכן לא הזכירה התורה זאת.

"והפליתי ביום ההוא את ארץ גושן וגו' ושמתי פדות בין עמי ובין עמך" (ה, יח"ט)

כ' רמב"ן מה שחזר לומר ושמתי פדות להודיע שאפילו בארץ מצרים אם ימצאו החיות יהודי לא יזיקוהו, ונראה שהודיע זה לפרעה שאלמלא כן לא הי' שולח אח"כ לקרוא למשה ואהרן שהרי יתייראו ליכנס למקום המצרים מפני החיות, וע"ל באופן אחר שבא לומר שלא יוכלו המצרים לברוח כולם לגושן לכך הודיע שגם בגושן גופא ושמתי פדות וגו' שאם יהי' שם מצרי יוזק, מיהו י"ל דזה כבר ידעי' מדכתיב בקרא קמא והפליתי ביום ההוא את ארץ גושן אשר עמי עומד עלי' דהאי אשר עמי עומד עלי' מיותר ובא לומר דדוקא אשר עמי עומד ולא המצרי שנכנס לשם.

❧ הדף היומי ❧

"בענין בהמה מסוכנת"

חולין ל"ז א' מסוכנת ממאי דשריא כו' ומסיק מדכתיב ביחזקאל ואומר אהה וגו' ונבלה וטרפה לא אכלתי מנעורי שלא אכלתי בשר כוס כוס מעולם אא"ב דשריא היינו רבותי' דיחזקאל אא"א אסירא מאי רבותא דיחזקאל. וכ' הטור (י"ד ס"ס י"ז) יש מן הגאונים שכתבו שלא התירו מסוכנת ע"י סימנין אלא בבהמת ישראל משום הפסד ממונו אבל לא בבהמת נכרי עכ"ל והרמב"ן בחולין שם כ' שהוא ג"כ רק ממדת חסידות (ועי' בתבואות שור ס"ז מש"כ), ומדברי הטור משמע קצת דבהמת נכרי אסור מדינא לד' הגאונים, ולכאור' מברייתא דמס' כותים מוכח כד' הרמב"ן שאינו אלא מדת חסידות דאי' שם (פ"א ס"ג) אלו דברים שאין מוכרין להם כו' לא כוסכוס (פ"י מסוכנת) ולא שליל כו' וכשם שאין מוכרין להם כך אין לוקחין מהם שני' כי עם קדוש אתה לה' אלקיך ועמש"כ בפ"י מצרף ב' ביאורים היאך ילפי' לה, ומעתה לדעת הגאונים תיפו"ל דמדינא אסור ליקח מהם מסוכנת דומיא דבהמת נכרי כיון דליכא פסידא אע"כ כדעת הרמב"ן דאין בזה אלא מדת חסידות וקמ"ל כאן דמדינא אסור, ויש לדחות בדוחק דכיון דכותים גרי אמת הן הרי היא כאילו הבהמה נמצאת כבר ביד ישראל וממילא מותר מדינא לאכלה דומיא דבהמת ישראל דמאי נ"מ אם ביד ישראל זה או ביד ישראל אחר ונהי דהכותים אין אוכלין אותה מ"מ ס"ס איכא פסידא לישראל ע"ז ורק משום טעם דכי עם קדוש אתה אסור ודוחק.

(מס' כותים סי' כ"ה ע"ש)

להצטרפות לרשימת מקבלי הגיליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגיליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושונות מרבינו.

הערות הקוראים

לכבוד ידידי שליט"א עורך הגליון "דברי שי"ח" רב שלומים

הנה בתחילת הדברים ראוי לציין את גודל מעלתו שזוכה כבר למעלה מחמש שנים להביא מידי שבת בשבתו דברים נפלאים מגאון עוזנו מרן שר התורה שליט"א בחן ובחכמה רבה.

ובכל עת מתחדש ברעיונות חדשים ודברים נפלאים. ובאתי בזה להאיר על הנכתב בעלי שיח פר' שמות. ולציין כמה פרטים, השואל הוא הגאון רבי חיים יצחק פרוש שליט"א מעורכי המכון זכרון אהרן. והנידון היה בפסיקתא דרבי כהנא שי"ל ע"י ר' שלמה בובר בשנת תרכ"ח. ובאמת לאחר תשובת מרן שליט"א זה יצא לאור בהדרו ע"י המכון הנ"ל.

וכשאממ"ר הגר"נ גולדברג שליט"א סיפר עובדא זו בהתפעלות להגאון ר' יעקב משה איזקוב שליט"א שהיה חברותא של מרן שליט"א בכל הש"ס [וכלשון מרן שלמד עמי כוליה תלמודא] אמר לו הרב הנ"ל, שהעולם מתפעל מהמעשה הזה. אבל אני מתפעל מהמופת היותר גדול שהביא למעשה זהה.

שכך אמר לי מרן שר התורה שליט"א: שלפני שהתחיל לכתוב את השונה הלכות הוא למד למעלה מחמשים פעם טור ב"י ב"ח דרישה ופרישה. שולחן ערוך עם כל המפרשים משנ"ב ביאור הלכה ושער הציון. ורק אז הוא התחיל לכתוב, וא"כ זה פלא שידע מרן שליט"א את השער הציון על הלשון....

ונסיים במה שאמר מרן הסטיפלער על רבנו שליט"א דאין פסיק בטשו"ע או"ח שאינו יודע.

ואחתום מעין הפתיחה שתזכו רבות להגדיל תורה ולהאדירה. בתורת מרן שליט"א ולאורו ניסע ונילך עד ביאת גואל צדק.

בברכה י. ג. (ירושלים)

לכבוד מערכת הגליון "דברי שי"ח"

נהניתי מאוד מדברי שי"ח לפרשת שמות ומה שהבאת מדברי מרן אודות החוקר שלמה בובר. אבל כדאי להוסיף ב' הערות. (א) היו שני אנשים מפורסמים בשם בובר וכדאי לפרט, שלמה בובר הי' "א פרומע משכיל" מלעמבערג בגאליציא ומקורב להשואל ומשיב ועוד גדולי ישראל, הוא זה שהוציא לאור הפסיקתא ומדרשים מכת"י וספרי תולדות ועליו מסתובבים הדברים המובאים ע"י מרן רבנו. אבל על נכדו הפילוסוף מרטין בובר אין שום הסכמות וכולם פה אחד מסכימים שהיה "נעביך אן אפיקורס"

(ב) אין להביא ראיי' ממה שציין רבנו להוצאת תנחומא של שלמה בובר כי שם יש באמת שני מדרשים הנקראים מדרש תנחומא ואין תוכנם שווה ואין ברירה אלא לציין הנמצא בתנחומא של בובר, שיש מדרש תנחומא הנזכר ברש"י והנדפס כבר בקושטא בשנת רפ"ב והרבה פעמים אחר כך, ואילו התנחומא האחרת מובא ע"י הערוך ונדפס רק ע"י בובר בשנת תרמ"ה. לכן בעל כרחו מוכרח לברר באיזה מהם קא מיירי.

ומידי דברי בבקיאותו המפליאה של רבינו שליט"א אספר מעשה ממה שקרה אצלי. נכנסתי למרן שליט"א ושאלתי אותו: כיון שבפרק חלק מצינו הרבה דברים הנוגעים להלכה למעשה ואעפ"כ לא נמצא אצלנו רא"ש על הפרק בניגוד לדרכו של הרא"ש שבריר כל ענינים הנוגעים להלכה גם אם הם מעורבים בתוך אגדתא. ואילו קיצור פסקי הרא"ש ישנה על פרק חלק, ואולי סביר שהיה פעם רא"ש על פרק זה ונאבד. בלי לשהות אף רגע השיב לי מרן "הקיצור פסקי הרא"ש על זה הפרק נלקח מדברי הרא"ש במקומות אחרים על הש"ס שמדברים אודות דברי הגמ' בחלק". ובראותו שנשתוממתי מגילוי זה הוסיף "אני יכול להראות לך המקורות אם אתה לא תוכל למוצאם".

תזכה להמשיך להפיץ תורת מרן שליט"א לצמאים לדבריו, ד"ש וכט"ס

אברהם ירמי' מארמארשטיין, רב דקהל מנחת חינוך (ניו יורק)

א פה מראה פ

יום א' לסדר שמעתי את נאקת בני ישראל, פרשת וארא התשע"ט נתבשרנו על הסתלקותו של הרה"ג רבי שלום זלמן חיים כהנוביץ זצ"ל מקים במסירות נפש עולה של תורה בעיר רחובות, שלא זזה ידו מתוך ידו של להבח"ח רבינו שליט"א ובמשך למעלה משלושים שנה נועץ בו בכל פרט ופרט, זוכה לקירבה יתירה, ורבינו התבטא כמה פעמים על יושרו ומסירות נפשו שבו הוא ניהל את התלמוד התורה הנודע לתפארת, לא פעם אף הגיע בעצמו לבקר בתלמוד תורה שם. וידוע שרבי שלום ז"ל היה החלוץ הראשון בעירו להקים ת"ת על טהרת הקודש וברכת מרן ראש קהילות יעקב זי"ע הקים את מוסדותיו.

כל הזכויות שמורות ©

בתמונה הנדירה:

לפני למעלה משלושים שנה: רבינו ממתין (לקבל נוצה עם דיו מהסופר), לפניו מונח קלף להתחיל בכתיבת ספר תורה חדש, מאחורי רבינו ניצב הרה"ג רבי שלום זצ"ל.

ניתן להבחין בפרט מעניין: בימין התמונה ניצב כוס משקה וצלחת עם מיני מאפה. ובשנים הקודמות באמצע השבוע רבינו לא היה שותה באמצע הלימוד כי היה חס על זמנו, אבל פעם בשבוע בחברותא הקבועה עם גיסו הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, היתה הרבנית ע"ה מכינה כוס קפה לכבודו של רבי יצחק שליט"א ובאותו הזדמנות הגישה גם כוס משקה לרבינו שליט"א.

נמצינו למדים, כי תמונה זו צולמה אחרי השיעור השבועי, ביום שישי (ניתן להבחין גם בנרות בצד השמאלי, המוכנים לכבוד שבת קודש).

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש לחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585-7630585-03 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310